

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/652/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1313212114
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 03. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2017:1313212114.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Márie Hajdínovej a JUDr. Ondreja Krajča v právnej veci žalobcu: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska ul.. č. 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zastúpenom JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom so sídlom v Bratislave, Nám. Martina Benku 9-C1, proti žalovanému: C. Š., T.. XX.XX.XXXX, naposledy bytom K. XXXX/XX, H., zastúpeného opatrovníčkou S. D., pracovníčkou Okresného súdu Bratislava III, o zaplatenie 50,50 eur, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III, zo dňa 21. augusta 2014, č. k. 14C 157/2014-24, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia 50,50 eur a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Vykonaným dokazovaním zistený skutkový stav posúdil po právnej stránke podľa § 11 ods. 1 písm. d/, § 12 ods. 1, § 14 ods. 3 písm. d/ zákona číslo 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v spojení s § 100 a § 108 Občianskeho zákonníka a § 5b zákona číslo 250/2007 Z. z. a dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná. Vychádzal zo zistenia, že žalovaný mal dňa 01.05.2011 cestovať dopravným prostriedkom žalobcu - linkou MHD číslo 32 a pri kontrole sa nepreukázal platným cestovným lístkom. Poukázal na § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení zákona č. 102/2014 Z. z. účinného od 01.05.2014, podľa ktorého súd, ako orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy, je ex offo povinný v spotrebiteľských zmluvách aj bez návrhu prihliadať na premlčanie. Konštatoval, že jednoročná premlčacia lehota, v ktorej sa premlčujú nároky z prepravy začala v danom prípade plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz, teda odo dňa nasledujúceho potom, kedy žalovaný cestoval v dopravnom prostriedku žalobcu bez platného cestovného lístka (02.05.2011). Uviedol, že plynutie premlčacej lehoty skončilo dňa 02.05.2012, a keďže žalobca svoje právo uplatnil v súdnom konaní dňa 04.07.2013, s poukazom na § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. prihliadol na premlčanie práva, a preto nárok žalobcovi nemohol priznať a žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému žalovanému nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, respektíve jeho zmeny tak, že žalobe sa vyhovie. Vytykal súdu prvej inštancie, že na premlčanie uplatneného nároku prihliadol bez toho, aby žalovaný vzniesol námietku premlčania, dôvodiac tým, že na aplikáciu ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z.; účinného od 01.05.2014; ktorého použitie malo v danej veci za následok porušenie zákazu retroaktivity právnych noriem a princípu právnej istoty; neboli splnené podmienky, nakoľko

návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný na súd pred dňom účinnosti tejto právnej normy a jeho aplikácia v danom prípade nevyplývala ani z prechodných ustanovení z dôvodu ich absencie. Argumentoval tiež tým, že za jeden rok od porušenia tarifných a prepravných podmienok sa v zmysle § 108 Občianskeho zákonníka premlčuje iba samotná úhrada za nezaplatené cestovné vo výške 0,50 eur, a nie úhrada za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom vo výške 50 eur. Uviedol, že táto povinnosť žalovaného zaplatiť úhradu vznikla v zmysle § 9 ods. 1 písm. b/, v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona číslo 168/1996 Z. z. o cestnej doprave a táto úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Občianskeho zákonníka, a teda sa premlčuje v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že pohľadávka vo výške 50 eur nebola v čase podania návrhu na vydanie platobného rozkazu premlčaná.

3. Odvolací súd; s poukazom na § 470 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) účinného od 01.07.2016; preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a v medziach odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. ods. 1 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

4. V prejednávanej veci súd prvej inštancie vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti žaloby žalobcu na zaplatenie žalovanej istiny a zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správne právnemu záveru, že nárok žalobcu je v celom rozsahu premlčaný, nakoľko bol uplatnený po uplynutí jednoročnej premlčacej doby. Obsah odvolania žalobcu nie je spôsobilý spochybníť správnosť záverov súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených, pričom ani v odvolacom konaní neboli zistené také nové rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by spochybňovali správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje zamietajúce rozhodnutie.

5. Podľa § 760 Občianskeho zákonníka zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok, právo, aby ho dopravca prepravil do miesta určenia riadne a včas.

6. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, podmienky, za ktorých sa prepravujú osoby, ich batožina a veci v cestnej doprave upravuje Prepravný poriadok.

7. Podľa § 9 písm. b/ zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, dopravca prostredníctvom vodiča, alebo iného člena osádky autobusu alebo revízora môže uložiť cestujúcemu, ktorý sa nepreukáže cestovným lístkom, zaplatiť cestovné a úhradu (§ 14 ods. 3) alebo môže žiadať od cestujúceho, aby sa preukázal osobnými údajmi, potrebnými na vymáhanie cestovného a úhrady a úhrady v rozsahu meno a priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, adresa trvalého bydliska, číslo občianskeho preukazu (cestovného pasu prípadne iného dokladu totožnosti), v prípade neplnoletého cestujúceho meno a priezvisko zákonného zástupcu.

8. Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcemu, ktorá spočíva v preprave dopravným prostriedkom, do miesta určenia, a to riadne a včas, za určené cestovné (§ 760 Obč. zák.). Táto služba vzniká na základe konania cestujúceho, ktorý dáva nepochybne najavo, že chce uzavrieť prepravnú zmluvu, a to v mestských dopravných prostriedkoch nastúpením do dopravného prostriedku, kedy zároveň cestujúcemu vzniká i povinnosť zaplatiť cestovné. Zaplatením cestovného dôjde k uzavretiu zmluvy o preprave, a to po celú cestu zodpovedajúcu zaplatenému cestovnému. Podrobnejšiu úpravu osobnej prepravy určujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify pre jednotlivé druhy prepravy - dopravy (§ 772 Obč. zák.).

9. Podľa § 108 Obč. zákonníka, práva z prepravy sa premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

10. Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premlčania, zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnuť na dôvodne vznesenú námietku premlčania a nemôže už veriteľovi premlčané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali

k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní zo značným časovým odstupom. Inštitút premlčania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

11. Žalobca si v konaní uplatňoval cestovné a úhradu (prirážku) za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, a podľa Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave.

12. Pri ustálení začiatku plynutia premlčacej doby súd prvej inštancie správne vychádzal z ust. § 101 Obč. zák., v zmysle ktorého začala žalobcovi plynúť jednoročná premlčacia doba podľa § 108 Obč. zák. na uplatnenie práv vyplývajúcich zo zmluvy o preprave vzniknutej medzi stranami sporu v zmysle § 760 Obč. zák. konkludentne tým, že žalovaný nastúpil do dopravného prostriedku mestskej hromadnej prepravy, čím pristúpil na podmienky, za ktorých sa prepravná služba žalobcom poskytuje, vrátane výšky a podmienok uloženia zmluvnej sankcie za nesplnenie povinnosti zaplatiť cestovné za poskytnutie prepravnej služby.

13. Všeobecná trojročná premlčacia doba upravená v § 101 Obč. zák. začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. V prípade, ak splnenie dlhu je viazané na presne stanovenú dobu, uplynutím ktorej sa dlh stane splatným, tak je so splatnosťou dlhu spojený začiatok plynutia premlčacej doby. Súdna prax zaujala právny názor, že ak čas splnenie dlhu nebol stranami dohodnutý, ani inak stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník podľa ust. § 563 Obč. zák. povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho na plnenie veriteľ požiadala; veriteľ mohol svoje právo vykonať vtedy, keď mohol požiadať o plnenie, teda hneď ako dlh vznikol, takže začiatok plynutia premlčacej doby tu nastáva nasledujúci deň po vzniku právneho vzťahu zo zmluvy, pri ktorej nebola dohodnutá splatnosť.

14. S poukazom na vyššie uvedené tak nastala splatnosť záväzku žalovaného, ktorý cestoval v mestskom hromadnom prostriedku žalobcu bez cestovného lístka, zaplatiť žalobcovi cestovné a prirážku k cestovnému, počnúc nasledujúcim dňom, kedy došlo k porušeniu jeho povinnosti mať zakúpený cestovný lístok a kedy bol vyzvaný žalobcom na plnenie, a teda v danom prípade dňom 02.05.2011 a jednoročná premlčacia doba uplynula dňom 02.05.2012 a žaloba na súd tak bola podaná po jej uplynutí dňa 04.07.2013.

15. Spotrebiteľskou zmluvou je zmluva, ktorá sa uzatvára za rovnakých zmluvných podmienok s väčším počtom spotrebiteľov, pričom tieto podmienky sú vopred pripravené dodávateľom a spotrebiteľ nemôže ovplyvniť ich obsah. To znamená, že k zmluvným (obchodným) podmienkam môže spotrebiteľ buď pristúpiť, resp. nepristúpiť a nemá možnosť takéto podmienky zásadným spôsobom modifikovať. Spotrebiteľskou zmluvou je teda akákoľvek súkromnoprávna zmluva s uvedenými znakmi, a to bez ohľadu na to, či je upravená v Občianskom zákonníku, Obchodnom zákonníku alebo v inom osobitnom zákone.

16. Vzhľadom na uvedené je potrebné záväzkový právny vzťah žalobcu a žalovaného, vzniknutý na základe zmluvy o preprave dňa 09.06.2011; k uzavretiu ktorej došlo konkludentne - nastúpením žalovaného do dopravného prostriedku žalobcu; posudzovať podľa ust. § 52 a nasl. Obč. zák. a zákona o ochrane spotrebiteľa, nakoľko zmluva o preprave spĺňa zákonné náležitosti spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 a nasl. Obč. zák..

17. Podľa § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, účinného od 1.5.2014, orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

18. Uvedené ustanovenie stanovilo zákonnú povinnosť súdu ex offio v každom konaní, predmetom ktorého je nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný, resp. či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok priznať. Ust. § 5b

zákona o ochrane spotrebiteľa bolo zavedené zákonom č. 102/2014 Z.z., a keďže neobsahuje osobitné prechodné ustanovenie, ktoré by jeho účinnosť stanovovalo (posúvalo) na veci/konania rozhodované (začaté) po účinnosti predmetnej právnej úpravy, je potrebné ho aplikovať od 1.5. 2014 na všetky súdne konania, v ktorých súdy rozhodujú o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy; ide o tzv. režim okamžitej aplikability, ktorý sa uplatňuje pri procesných predpisoch.

19. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pokiaľ súd prvej inštancie rozhodoval o nároku žalobcu na zaplatenie žalovanej sumy ako práva z prepravy, ktorý sa premlčuje za jeden rok (§ 108 Občianskeho zákonníka) v čase, keď už vstúpilo do účinnosti ustanovenie § 5b zákona č. 205/2007 Z.z. (na základe novely vykonanej zákonom č. 102/2014 Z.z. účinnou od 01.05.2014), bol oprávnený, a zároveň povinný, prihliadať aj bez návrhu na premlčanie uplatňovaného nároku bez ohľadu na to, že samotný žalovaný námietku premlčania v konaní nevzniesol.

20. Odvolací súd v tomto smere vychádzal z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozhodnutia sp.zn. 3 M Cdo 14/2014 zo dňa 21.04.2015, sp.zn. 8 M Cdo 3/2015 zo dňa 28.05.2015), ktorý vo svojich rozhodnutiach o mimoriadnom dovolaní v súvislosti s aplikáciou uvedenej právnej úpravy vyslovil, že aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného (a nie Občianskeho) zákonníka - je zrejmé, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musel by prvostupňový súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že v prípade zrušenia rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by súd prvého stupňa (opäť) posudzoval plynutie premlčacej doby podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho by rozhodol tak, ako v rozsudku, ktoré generálny prokurátor navrhuje zrušiť (žaloba by bola zamietnutá pre premlčanie nároku žalobcu - poznámka odvolacieho súdu).

21. Z uvedeného vyplýva, že Najvyšší súd SR mal za to, že citované zákonné ustanovenia o ochrane spotrebiteľa je potrebné aplikovať bez ohľadu na to, kedy záväzkovoprávny vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy vznikol, keďže citované právne predpisy neobsahujú prechodné ustanovenia k aplikácii týchto nových spotrebiteľských právnych noriem, a tým sa aplikujú vo všetkých konaniach, ktoré nie sú skončené bez ohľadu na to, v akom štádiu konania sa vec nachádza (prvostupňové, odvolacie či dovolacie konanie).

22. Prirážka k cestovnému je sankčným nárokom vyplývajúcim priamo zo zmluvy o preprave, a preto ho nie je možné, ani z hľadiska premlčania, posudzovať oddelene od nároku na cestovné; nárok na zaplatenie úhrady nemôže vzniknúť samostatne, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Nakoľko obidva nároky vznikajú súčasne zo zmluvy o preprave, resp. z jej porušenia, u oboch nárokov preto začína rovnako plynúť aj premlčacia doba ustanovená v § 108 Obč. zák. Nárok na zaplatenie úhrady preto nemožno považovať za mimozmluvný sankčný nárok, a preto pre posúdenie včasnosti jeho uplatnenia z hľadiska premlčania, sa nemôže aplikovať všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Obč. zák., ktorej použitia sa žalobca v podanom odvolaní dovolával.

23. S poukazom na vyššie uvedené závery neuznal odvolací súd opodstatnenosť dôvodov, na ktorých žalobca založil svoje odvolanie, a pokiaľ teda súd prvej inštancie žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol vzhľadom na premlčanie uplatňovaného nároku, rozhodol vecne správne, a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 C.s.p.).

24. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanému, ktorý bol úspešný v odvolacom konaní v plnom rozsahu, nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznal.

25. Toto rozhodnutie bolo prijaté väčšinou hlasov v pomere 2:1.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou

organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).